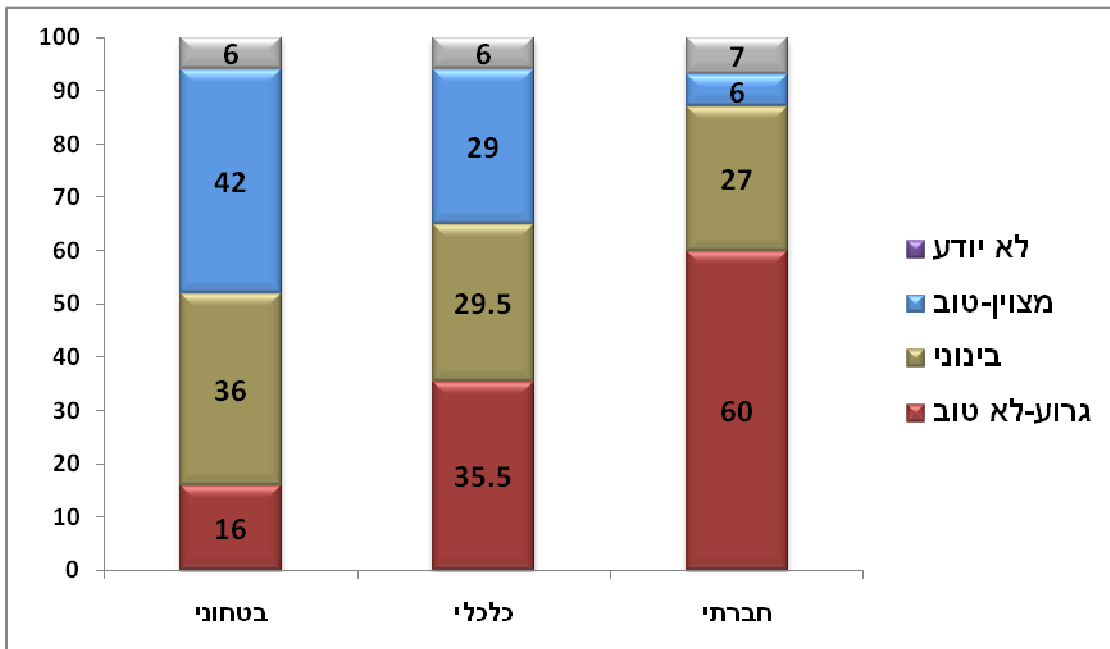

מדד המלחמה והשלום
דצמבר 2009
פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

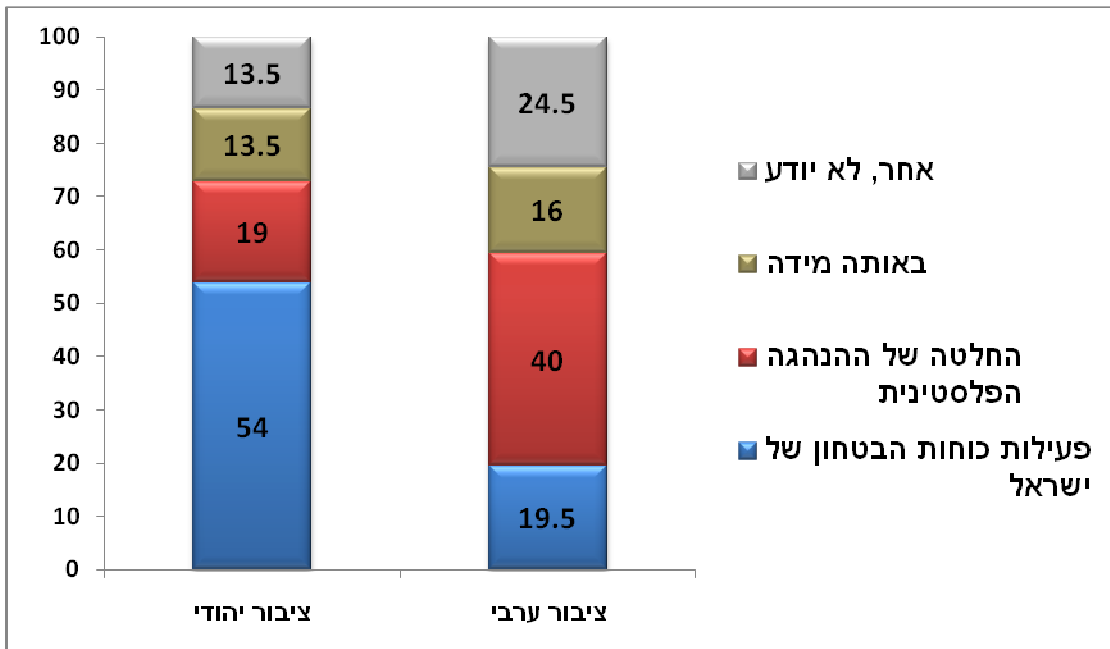
בפרוס השנה האזרחית החדשה, רוב בציבור הישראלי-יהודי מעריך כי הממשלה הנוכחית מתפקדת טוב ואף יותר בתחום הבטחוני, בינוני בתחום הכלכלי, ולא טוב עד גרוע בתחום החברתי.

בציבור הישראלי-ערבי יש אמנם רוב לסבורים כי הממשלה מתפקדת לא טוב עד גרוע בכל התחומים, אבל הדירוג בין התחומים זהה לזה של הציבור היהודי: הציון הנמוך ביותר ניתן לה כאן על טיפולה בנושא החברתי, והגבוה ביותר על טיפולה בתחום הבטחוני.

פילוח של התשובות על פי הצבעה לכנסת בבחירות 2009 מעלה ממצא מעניין: יש הסכמה בין מצביעי השמאל (מרצ) ובין מצביעי מפלגות הימין הדתיות – הבית היהודי והאיחוד הלאומי – כי הממשלה אינה מתפקדת כראוי בתחום הביטחון. מצביעי כל שאר המפלגות מרוצים הרבה יותר מתפקוד הממשלה בתחום זה. לעומת זאת בתחום החברתי – יש קונצנזוס בקרב מצביעי כל המפלגות כי הממשלה אינה מתפקדת כראוי. יש לציין, כי קונצנזוס כזה מצאנו גם בקרב כל קבוצות ההכנסה: 60% בקרב בעלי ההכנסה הנמוכה מן הממוצע, 55% בקרב בעלי ההכנסה דומה לממוצע ו- 61% בקרב בעלי ההכנסה הגבוהה מן הממוצע.

בהקשר הבטחוני מעניינת במיוחד היא ההערכה לגבי האחריות למצב העניינים. שאלנו: "על פי הסיכום של ראש אמ"ן, שנת 2009 הייתה שנה שקטה ביותר במובן הביטחוני. יש הטוענים כי השקט היה תוצאה של פעילות כוחות הביטחון של ישראל ויש הטוענים כי הוא היה תוצאה של החלטת ההנהגה הפלסטינית להפחית בשלב זה את השימוש באלימות. מי לדעתך תרם יותר?" כפי שמראה התרשים הבא, בעוד שבציבור היהודי יש רוב ברור (54%) לסבורים כי פעילות כוחות הביטחון של ישראל היא הסיבה לשקט, בציבור הערבי ההערכה השכיחה (49%) היא כי השקט הוא תוצאה של החלטה של ההנהגה הפלסטינית להפחית את האלימות.

כשמדובר בתחזיות לשנה הבאה בתחום הבטחוני, רוב ברור – 57% - בציבור היהודי מעריך כי המצב יישאר כמו שהוא, 19% מעריכים כי תהיה התקדמות משמעותית בשחות שלום, ורק 13% צופים סיבוב נוסף של מאבק אלים בין ישראל לפלסטינים (11% אינם יודעים). בציבור הערבי התפלגות התחזיות דומה מאוד, אם כי שיעור האופטימיים המאמינים כי תהיה התקדמות במשא ומתן לשלום הוא גבוה יותר – 35%.

שוני רב בעמדות בין הציבור היהודי לערבי מצאנו בשאלה בנוגע להחלטתה של הממשלה שלא לקבל את הצעת החמאס באשר לתנאי שחרורו של גלעד שליט. בתשובה לשאלה "על פי דיווחי התקשורת, ממשלת ישראל לא הסכימה לקבל את ההצעה האחרונה של החמאס בעניין גלעד שליט כיוון שהיא כוללת, בין השאר, את שחרורם של המחבלים 'הכבדים' ביותר. האם לדעתך הממשלה נהגה נכון או לא נכון כאשר דחתה את הצעת החמאס?" בציבור היהודי השיבו הרוב

(53%) כי הם בטוחים או חושבים שהממשלה נהגה נכון, וכשליש בלבד (35.5%) כי הם חושבים או בטוחים שהיא נהגה לא נכון (11.5% לא ידעו). העמדה הנוכחית של הציבור היהודי שונה מהותית מהעמדה שהיתה שכיחה במהלך השנים האחרונות, אז רוב גדול תמך בשחרורו של שליט גם במחיר בשחרורם של מחבלים "עם דם על הידיים". נראה שככל ששעת ההכרעה הולכת ומתקרבת, הציבור נוטה לסמוך על החלטות הממשלה בסוגיה כאובה זו.

לעומת זאת העמדה השכיחה בציבור הערבי היתה כי הממשלה טעתה – 57%, ורק 20% סבר כי היא צדקה. פילוח התשובות בציבור היהודי על פי מין המשיבים העלה כי בעוד שרוב (54%) בין הגברים תמכו בהחלטת הממשלה, בקרב נשים היה שוויון בין מי סברו שהממשלה צדקה (41%) לבין מי שסברו שהיא טעתה (41%) בכך שדחתה את הצעת החמאס.

תמיכת הציבור היהודי במדיניות הממשלה בתחום הביטחון באה לידי ביטוי גם בהקשר לפסיקתו של ביהמ"ש העליון בעניין פתיחתו של כביש 443 לירושלים. רוב גדול בציבור היהודי (63%) מצדד בטענה שיש לשמור על המצב הנוכחי, כלומר לשמור את הכביש פתוח לנסיעה רק לישראלים, כיוון שהפתיחה תאפשר, על פי תפיסת הרוב, ביצוע פיגועים. רק מיעוט של 30% תומך בהחלטת בג"צ הקובעת שיש בכך אפליה על פי כללי המשפט הבינלאומי, ולכן יש לפתוח אותו גם לפלסטינים הגרים בסמוך לכביש לאחר שיעשו סידורים להבטחת הנוסעים הישראלים. פילוח התשובות על פי הצבעה לכנסת בבחירות 2009 מראה כי רק בקרב מצביעי מרצ (100%) ומצביעי עבודה (54%) יש רוב למצדדים בעמדת בג"צ בקרב מצביעי כל שאר המפלגות יש רוב נגד פסיקה זו. כצפוי, בציבור הערבי יש רוב מכריע, 83% בזכות החלטת בג"צ לפתוח את כביש 443 לנסיעת פלסטינים.

מדד המשא ומתן: 52.4 (מדגם כללי); 50.0 (מדגם יהודי)

מדד המלחמה והשלום ממומן על ידי "תוכנית אונוס ליישוב סכסוכים וגישור" באוניברסיטת תל-אביב. את הראיונות הטלפוניים ביצע מכון ב. י. כהן באוניברסיטת תל-אביב ב-5-4 בינואר 2010, והם כללו 525 מרואיינים/ות, המייצגים את האוכלוסייה הבוגרת בארץ (לרבות יש"ע והקיבוצים).
טעות הדגימה למדגם בגודל זה היא כ- 4.5%.